

2 QUARTOS

CADA

VIATJE.

29 SETEMBRE

LIBERTAT HIMNO DE RIEGO

2 QUARTOS

VIATJE.

LÓ PONTÓN

PERIODICH MES CUHENT QUE UN VITXO.

Redacció y Administració, Tarascó, 4, 1.º

Los exámens.

Ja som al temps de les carbassas. Mes de quatre estudiants que van venir a principi de curs, animats del desig d' estudiar, y que mentres duraren les classes durà la gresca, han arribat al cap de vall entrebancantse ab una carbassa furiosa, y cayent com lo cego que topa ab un guarda-cantons, y 's trencà las ulleras.

Pero no son aquells los exámens mes notables que s' han celebrat. N' hi haugut uns altres, que encara que a porta tancada, jo 'ls he presenciat per lo pany de la clau, y que es prècis que 's fassan públichs perque a tots nos interessan.

Era una sala ni massa gran, ni massa xi-ca, plena de creus y entorxats clavats a las parets, imitant en això a certis generals com las parets inteligents. A cada àngul s' hi ostentava un magnifich grupo de bombos, bombas, granadas y granaderas, y demés instruments tan per tocar l' himne de Riego, com per fernes tocar las consequencias de aquest himne progressista. Al mig, dalt de un entarimat, en lo lloch que ocupava 'l trono, la taula del pressupuesto, ab los plats tots trencats y las ampollas giradas, com si fos l' endemà de un gran fartneri. L' estovallas eran en forma de bandera espanyola, en la qual hi havia escrit lo lema de *Viva España con honra!* tot tacat de vi, de las empollasses capgiradas desordenadament.

Davant de la taula hi havia tres sillons, ocupats lo primer per un tal D. Sentit Comú, que tenia una banya al front de un cop

de garrot que vá donarli un militar tot dis-cutint ab ell. Lo silló del mig, l' ocupava D. Opinió Pública, senyora que per lo mal-tractada semblava tenir un grapat d' anys, pus havia estat a la Carraca, y fins la volian fer anar de canliuera cap a la Habana. Y en lo tercer silló hi seja un tal Badó, fill y representant del poble, que l' havia dele-gat per lo que veurán los lectors d' aques-tas ratllas, a causa de que aquell tenia feyna pera poderne pagar lo hoguer de casa, á fi de que l' amo poguès pagar ab sos diners la contribució a n' en Figuerola. Duya barba perque no tenia quartos pera ferse afeytar, y anava en mānigas de camisa, ab una hermilla verda com l' esperansa, ab unas calsas de cap color, de tant brutas, com las jugadas que l' hi havian fet; y ab unas espardenyas tant vellas, que segons diuhen malas llengas, las havia arreplega-das cert dia que un cipayo va llansarlas.

D. Sentit Comú, D. Opinió Pública y en Badó eran los tres examinadors. Davant d' ells hi havia la taula, y davant de la taula una cadira de boga.

Vuit xicots, alguns d' ells ab barba; tots menos un ab cartera com la de anar a estu-di, esperavan que se 'ls cridès per torn, a fi de examinarse.

En Badó agafà la llista y cridà, *Quico Sereno.*

Aquest que duya corona al coll en forma de collar, y s' havia deixat la cartera a casa sèva, se assegué tocant l' ase, com vulgar-ment se diu, en vista de que se l' obligava a ocupar una cadira de boga, cadiras que encara que 'u sigan, no estan en boga entre

certa classe de gent.

D. Sentit Comú l' hi preguntà: —*¿Qué s' entén per drets individuals?*

Lo deixeble rumià una estona, y no tro-bant la resposta, s' escapà per la tangent di-hent: —*s'och inviolable!*

—Donchs aixequis y vagí a tocar lo vio-lon. Digué D. Opinió, en tant que en Badó, fregantse las mans plé de alegria, exclamá: «Encare que sigas inviolable, no t' escapa-rás de una real carbassa.»

A pocà estona, cridà ló mateix Badó. —*Joanet Magre.*

Aquest s' assegué ab molts fueros. —*¿Qué son drets individuals? se l' hi preguntà.* Per tota resposta s' posà la mà al puny d' un sàbre que l' hi havian dut los reys. En Ba-dó cremat l' hi tira un carbassò per entre cap y coll; y en Joanet s' aixeca tot rene-gant.

«Nicolau Judas» cridà l secretari. Aquest s' adelantà, s' assegué, la cadira cruixí, feu un badall, s' estirà, y al ferseli la mateixa pregunta que als anteriors, rascantse la pan-xa, com qui toca la guitarra, cantà los se-güents versos de la *Catalina*, ab andalús:

*Jermozas cantineraz
bebamos sin cesar...*

—Te bén l' hi digué 'n Badó, donantl una carbassa vinera.

—Are que vinga en *Práxe des Rabiós*. Aquest s' adelantà mossegantse 'ls Habis, y arrencantse los pels arrisats de son túnec. Se l' hi féu la pregunta. *¿Qué s' entén per drets individuals?* Escupint pels ullals y tol-
cargolant las camas pels llistons de la cadi-

ra, esclamà ab vèu cascada per la rabi.— «Una pillada!»

Dir això y sonar lo xoch de dues carbasses fou tot hú. La carbassa que tirà en Badó petà al mig del front aplanat del Rabiós.

Després d' aquest s'assegueren à la cadira tres més; un, vestit de moro, molt nano, que per motiu l' hi van treure lo moret, un altre vestit de marinier fumant ab pipa; y finalment un darrer vestit de presidari, com molts periodistas, després de plantejat lo nou Còdich penal.

Tots ells bastant mal criats, s' endugueren tres carbasses com tres llunas plenes.

Per últim vingué lo derrer deixeble, magre, escarransit, molt tronat, ab patillas y bigoti molt migrants, tossut com un aragonés, y desvergonyit com un pillet d' aquells que després de tirar pedras al barret del primer senyor que passa, se l' hi giran, tot fentlli llangotases y posturas.

A n' aquest l' examinaren d' Economia política, y quedà com tot un burro. Al respondre à totes las preguntas que l' hi feren, feya los accionats de tocar l' arpa. Per últim à cops de carbassa se li tragueren del davant.

Al arribar aquí, un dels carbassejats que s' adonà de que jo mirava pèl pany de la clau, bufà y 'm féu aclucar l' ull.

Senti grans crits y molt soroll. Semblava una orga de gats. Los nirvis se m' erissaren, y ab los nirvis erissats firma aquest article,

MOSSEN BORRA.

RANXO.

A pesar del perill que corrém al fer'ho, acaba de donar l' auca comensada. Ja vostés veuen si es valor. Lo que la vā escriure està ab un gros mal de ventre y ha promés no tornar á Barcelona, y fins que se faria frare si hi haguessin convents, pera guanyar lo perdó de tan desvergonyida falta.

—¿Abont vā tan trist, senyor Pere?—deya un progresista à un altre, la nit de la verbena.

—Ja sab que jo fā anys desitjo casarme ab una nòmina, pera menjar forsa.

—Si, senyor.

—Donchs, com aqueixa nit diuen que 's presenta pera que un hom puga enterarse de son destino, ¿o que faig?... Pojo al terrat de casa ab un plat blau plà plé d' aigua, tocan las dotse y... zasi esclafó un ou y li tiro. May diria lo que m' ha sortit?...

—Vosté dirá.

—Uma sola de sabata!

—Y això l' tè de mal humor?... Home, home, no veu que fins hi hagué un general Zapatero?

—Tot lo que vulgui; pero ja vosté veu si es cosa dura de rosegar una sola de sabata. Vaja, d' aquesta feta /m faig cipayo; que aixis dure espardenyas.

—En que se sembla l' Ajuntament intrus à un bosch?...

Saben aquell Balaguer, célebre un temps, per sos *Cants de Italia*?...

Donchs ha votat l' esclavitut. Està clar, com es esclau del sou y de l' empleo, no ha volgut que l' abolissin à n' ell.

—Oh, pobles, rassas, reys,
¿Teniu en vostres lleys
pena de mort encare?...

Això no es pas meu; es de D. Victor, partidari avuy de la trata y dels negrers.

Los soldats han fet gran festa per en Prim. Si fan això are que no més es president del concell, ¿qué no farán lo dia que sigui Emperador?...

Aquell dia fins serán capassos de béure ab un esclop.

Hem rebut un telegrama del cel, hont se 'ns diu que S. Joan pensa presentar à Deu la dimisió de son càrrec, ab motiu d' haberse posat ahí en la fachada de la Diputació lo retrato d' en Prim entre domassos. Ja es fins hont pot arribar l' idolatria progresista.

En Soler y Matas tornà à lluir la creu en la professió del Pi.

M' agradan ambiciosos com aqueix, innocents que ab tan poca cosa son felissos. Per lo demés, si tots ensenyessim nostras creus, fora cosa de jugar sempre à l' encerehat.

EPIGRAMA.

Deya un boig al hospital.

La Espanya d' avuy en dia, no es mes que una bojeria monárquica liberal.

Mes ho sentí D. Baldiri, general intelligent que passava, y al moment manà ficarlo à presiri.

PROPAGANDA.

—Una gracia de caritat.

—Diga viva l' Papa.

—Tè, dos quartos.

Lo xicot s' n va.

—Tu xicot, no saps dir gracies?

—De qué?

—Dels dos quartos qui t' hi dat.

—No me 'ls ha donat, que me 'ls ha fet guanyar donant un viva al Papa.

—En que se sembla l' Ajuntament intrus à un bosch?...

—En que hi han matas.

—En que se sembla la Diputació provincial al jardí de casa?

—En que hi há un mirambell.

—Y la comedia de Falset à una interpellació militar?...

—En que s' acaba à garrotadas.

—(Prou, prou, qu' are 'n dónan.)

—Vol firmar aquet paper Sr. Sever?

—Si no es res de mal...

—Ca home, es una exposició à las corts demandant per rey à Montpensier.

—No; donchs no firmo, perque la Espanya es massa desagraida per estimar en res lo bè que li faria.

En vista d' haberse comensat à sentir los efectes de la companyia de la porra ó de la parra, lo Ponton ha tingut per convenient blindarse. S' piguin t' ho donchs: cada tripulant serà una fortalexa com aquella de Gracia; de babor, à estribor, de popa à proa, de la quilla al teldmen, una corassa serà lo nostre barco, ja que per los mars hont navega s' hi sólen trobar peñascos.

Prenen per motiu lo sant del dia, ahí hi ha gué un dinar shont varios progresistas de bon humor y bona fe, menjaren y begueren à la salut d' en Prim. Fà dos anys qu' ell menja à la nostra y encare no hem dit res. Lo dia que donnevam nosaltres lo dinar s' hi podràn llogar cadiros; pero no 'u fem encare, perque volem menjar cervells monàrquichs y no s' en troba cap per un ull de la cara.

Los cipayos, també per celebrar lo sant de 'n Prim, guarniren y adornaren la plassa de Santa Ana; hi posaren archs y molta herba; molt vert y mol bonich.

Lo de l' herba semblava cosa de pasto; pero aixo d' archs es fer l' arquet à D. Joan.

—Cosas de cipayos que 's tornen ximples per los rams!...

L' auca.

(Acabament.)

Es tota sa ocupació
guardar la Diputació.

Busca à 'n 'ls xicots rahons
perque li cantan cansons.

Denuncia al Ajuntament
allà hont venen vi dolent.

Vá à comprá unas espardenyas
per'ná à ballá à ca l' Arenyas.

Aren de di en castellá
paisano atrás, ¿Dónde vá?

Fug del seu costat la gent
perque fa oló d' ayguardent.

Defensa la llibertat
ab lo fusell carregat.

Arriba l' quatre d' abril
y 'l nostre héroe val per mil.

Dona un cop de bayoneta
à una criaturela.

Demana à 'ne l' general

per 'nà á Gracia á dà'l' assalt.

La primera barricada
la troben abandonada.

La segona ho es també,
y ell la salta lo primé.

Entusiasmant d' ell mateix
crida:—¡Venjansa y res més!

Y esfarebit com un llam
sols respecte allá hont hi ha ram.

Per ser tan valent soldat
una creu li han regalat.

Va á la cantina á menjá
un bunyol de bacallá.

Treu una taca disiforme
de vi, que té en l' uniforme.

Quan lo general s' en vá
en parada 'ls fan formá.

La ocasió li ve molt bé
de lluir la creu que té.

Ab un diari está cremat
perque li diu la vritat.

Un noy lo vén pel carré
y ell á cops lo fá malbé.

Després vá á la redacció
á desafíá 'l directó.

Mes no 'l troba, y de repenta
decidit s' en vá á l' imprenta.

Pero li diu l' impresó:
—Si no hi tinch cap culpa jo!

Diu, no poguentse esbravá:
—Est disgust me matará!

Al s' endemá cau malalt
y 'l portan al hospital.

Diu lo metge de servey
que per ell no hi ha remey.

Mor, pel batalló plorat
lo cipayo mes honrat.

Sos companys cada hu ab un ciri
lo portan al cementiri.

Aquí un cipayo descansa,
digne d' eterna alabansa.

Mes ranxo.

Del número de avuy ne tirém un exemplar de
mes á mes.

Com que ja ha arribat lo general, hem cregut
que 'ns lo compraria per veure si parlavam d'
ell.

Tot es ganancial!

—Vol firmar per Montpensier?

—No señor.

—¿Que pot ser ha firmat la del Avi?

—Tampoch.

—Y donchs que fá?

—Guardar la vergonya per que fa dos anyas
que se 'n pertanta, que comensa á anar
molt escassa.

Vaja, no dirán que no hi haja qui s' interessa
per nosaltres, fins la Rusia s' ha ficat en lo que
no la demanavan. ¿No saben per qué? per que á
la quènta en Prim va fer se'cridas per Prusia á
veure si sortia per aquella part algun reyot que
'ns convingués creure que fos una mica tarat y
'l señor matapolacos ha fet reclamacions perque
la Espanya y la Prusia no pugan alterar l' equili-
bri Europeo. Poch saben ells lo que 'l senyor
Prim n' es mestre en això d' equilibris.

LOS SET PECATS CAPITALS POLITICHES.

Lo primer—Rivero.

Lo segon—Figuerola, (lo d' Hisenda).

Lo tercer—Cipayos.

Lo quart—Sagasta.

Lo quint—Progresistas.

Lo sisè—Montpensier.

Lo seté—Espartero, (Te peresa de ser Rey)

CONTRA AQUESTOS SET PECATS HI HAN

SET VIRTUTS:

Contra Rivero, aigua saf.

Contra Figuerola, inglesos.

Contra cipayos, la font del Canari.

Contra Sagasta, sangrias.

Contra progresistas, crancs.

Contra Montpensier, tothom.

Contra Espartero, Repùblica.

—¿Quin es l' home que per res se troba?....

—Lo sol·dat.

—Y los cossos mes baratos?....

—Los cossos franchs.

—(Que 'ls prenga qui vulga).

—Si sabian qu' amohinats estém los del Pon-

ton!

—Perqué?...

—Perque diu que 'ns sortirán molts trencacaps.

—En un café.—¿Qué vol pendre, senyó?....

—Una garrotada.

—¡Y are, que s' ha tornat boig!...

—Es que m' han dit que aquí 'n donavan.

—Ja, pero vosté no la mereix.

—Jo que volia veure la fila que faria ab lo

cap trencat! Dispensi; ho deixaré per un al-

tre dia. Mare de Deu Santíssima, Deu sempre

dona favas á qui no té caixals!

Dihuen qu' un militar qüestions tenia

Ab un republicà que 'l convencia,

Y no trobant contra ell rahò acertada

Li va dar una forta garrotada:

Ab una discussió sup tailada dond o'l

Lo millor argument es lo bastó.

—Poco esto desgarrant i apply

—Avançant tan nos estàv

Ahí va ser S. Joan de la carbassa gran.

Tingueren los cipayos molt bon dia.

Y tingué molt mal dia en Montpensier.

Dihuen que en la nit de S. Joan es costum
menjar bunyols.

A Espanya ja fa dos anys que dura questa
nit.

Dihuen qu' Espartero fins se posà á ballar
pera mostrar qu' encare li queda forsa pera
sostenir la corona.

Lo que balla es lo cervell dels que ho fan
corre.

Lo 7 de Juny.

Era una nit trista y fosca,
lo Duch en son llit estava

contemplant á la paret

l' ombrá que son nas ne llansaiad ou

Las oscilacions del llum

davan mil formas estranyas

á aquell nas que denuncia

del home que 'l dú la rassa.

Ja es un trono que sorolla,
ja es un batalló que passa,
ja d' una cunyáda l' ombrá,
ja d' un cusi la fantasma.

Dé pròpria tocan dotze horas
lo vent xiula, los cans lladran,
lo sereno se 'n va á beure
y los morts surten de casa.

Lo Duch, dins son llit tremola
y arronsa de por las camas,
clou los ulls, y com mes va,
mes veu la que tan l' espalma.

Veu un mort dins de la arcoba
ab la corona d' Espanya,
cavaller dalt de un nas gros,
tot puntejant la guitarra,

Lo qual fit á fit mirantlo,
la corona terciantse
y esgarrapejant las cordas,
dona al vent esta corranda:

Trunfos son trunfos,
mèva es la basa,
jo la corona
guanyo d' Espanya,

Viva la gresca,
puig que so maca,
qui ab mi se casi
rey es d' Espanya.

Y fent á 'n al Duch llangotas,
que mes y mes s' arronsava,
una, dos, tres y mes voltas,
repetí aquella corranda.

Lo Ponton.

Lo Duch, sentint que la sanch
s' anava en son cos glasaniſe
y que l' guirrinyach dels ossos
dintre son pil ressonava.

Tragué al fi de sa flaquesa
las forſas que li mancavan,
y embolicat ab la conxa,
á la porta s' abalansa.

Al baixar ab lo llenſol
en terra lo llum fa caure,
y fosch, y ja esporucat,
ab lo silló s' entrabance.

Cau en terra, fa un xisplet,
al terratrémol la casa
despera tota, y 'n Batista
un amich de confiāsa,
Cull al Duch, lo porta al llit,
si es que s' ha retret lo llum
ó s' han pronunciat las taulas.

Mes ell, en seguit desvari,
estas incoherents paraulas,
dret sobre l' llit y en camisa,
de rabia bramant ne llansa.

Que 'n tinch de tallar de llenç,
malehit aquell Roig d' Arias,
no baig de deixàt un espanyol
per ferme mèva la Espanya.

Y lo vent xiula que xiula,
y los cans illadra que illadra,
crida l' centinella alerta,
canta l' sereno las quatre.

L' endemà dioben los metges
al Duch, que ha de pendre 'ls aires
de San Boy, mes ell que si
s'en va á pendre 'ls banyos d' Alabama.

Mes ranxo per variá.

EN UNA REDACCIÓ.

—Deu lo guard, senyor Director.
—¿Que si li ofereix?...
—Jo voldria ser periodista.
—Té que sufrir un exàmen per veure si pot serho.

—Vosté pregunti. Tinch la gramàtica per la punta dels dits; sé retòrica y tinch grans coneixements artístichs y alguna xispa.
—Tot aixó no serveix per res, si no sap un altre cosa.

—Digui.

—Vosté ha desarrollat sos membres fent gimnasia?...

—No, senyor.

—Pero sabrà tirar lo bastó, lo sabre, la pistola...

—Res d' aixó.

—Donchs ab molt sentiment tinch que dirli que no serveix.

—Home, ¿per qué?...

—Perque no tenint l'òrsa, ni sabent manejar armas s' esposa à que li trenquin las costellas. Miris jo ab tot y ser valent se 'm figura veure per tot garrots que m' amenassan.

—Dispensi, donchs; me faré de mestre casas,

que segons veig es menos esposat que ser periodista.

—Una pregunta sobre això dels canals.

—S' ha pensat en trairen un que molesta molt, que raja encare que estiga seré, y que amenassa espalliar lo paraigua dels drets individuals que duhem ó devem dur tots los espanyols?

—¿Qui vol dir?

—En Montpensier.

—Pero home, ¿que 's ximple? ¿que raja?

—Diners, ambició, taronjas, promeses, esperances y poca vergonya, molla poca vergonya.

Lo Concili de Roma diu que es presidit per lo Esperit divi.

Los espanyols, que en tocant aquest punt no hem de ser menos que 'ls romans, quan en Rivero presidia las Corts també ho eram per l' esperit de vi.

Tot es qüestió de una lletra.

Un arcalde de barri mol lossut
No tenia mes còdich que l' ambut.
Y a una muller que á son marit faltava
—Per que ja l' un á l' altre no 'us faltéu
Tols dos á canonadas moríeu.—
Si la justicia aquí no 's gaire vista
Se veu qu' era l' arcalde progresista.

Cipayo, general chassepot, ponlon; vet aquí
las cosas y los sers que han d' assegurar la ri-
quesa y ben estar de l' home.

República, drets, lleys, prempses y plomas;
vet aquí las que ho han de destruirho tot. Y en-
care ni ha que 'u defensan!

Si alguna cosa fos capás de fernes dumptar del
progrés, seria la vista y exàmen detingut de lo
qu'es un progressista. Los progressistas son per
dintre y per fora lo qu' eran ahí, lo que serán de-
mà, lo que no poden deixar d' esser, sense dei-
xar d' esser progressistas. Las mateixas ideas en
lo seu cap, los mateixos sentiments en són-cor y
lo mateix bigoli y pera ó lützana en la cara.

Tals consideracions nos va ocasionar la crònica
que de l' entrevista d' En Planas y Casals ab l' Avi varem llegir en lo diari que ja 's po-
den pensar; crònica ó relació que á pesar de no
ser andalusos, ni fer lo Barba azul, nos va pro-
duhir uns jolés! y uns pipés! mes salats que
Cardona.

Allò de «el cataclismo, la disolución social ó la
Espanya con honra, la Espanya pròspera, la Espanya
grande» va produhirnos un efecte terrible y
patètic al mateix temps. Pero al arrivar á lo
de las brevas ofertas pèl Duch á n' en Planas,
nostra emoció va pendre un caràcter tranquil y
manso. ¡Alsa, Planetas! No més una cosa m' en-
tristeix y es considerar la feina que deu haberhi
hagut á casa teva per axugarte los mocadors de
butxaca que degueren mullar las tèvanes seràfiques
llagrimetas.

Telegramas.

SOCIETAT ESPANYOLA
AMBASADORA MADRID.

En Pi espolsantse, ha deixat caure una pluja
de pinyas dessobre l' cap de 'n Prim, de 'n
Rivero, de 'n Figuerola y comparsa. Lo govern
ha quedat esclafat.

En Balaguer ha votat en favor de l' esclavitud
dels negres. Ab aquest motiu se creu que la
Verge de Montserrat, negre segons es de veure
en las estampas, l' hi retirarà el títol de Trovadora
de aquelles històriques montanyas.

S' ha rebut un telegrama interessant de Puerto
Rico, en lo qual se diu que en Baldrich s'
ha afeitat la barba á causa de la calor.

Segueixen les negociacions, per lo que toca al
coronament de un individuo de la família Braganza.
Ab una setmana la monarquia ha hagut de fer dotze vialjes de Madrid á París, y déu de
París á Lisboa, per lo que s' ha cansat de tal
manera que s' ha trencat, tenint-seli que posar
un bragué de catín Braganza.

PARÍS.

Avuy los forniers no han pastat per falta de
farina. Se n' han enviat á buscar á Madrid unas
quantas sacas de las que tenen magatzemadas
pera fer bunyols.

S' ha estés lo nombrament de conductor de
tren, del ferro-carril de Sant Gotard, á Napo-
leon III, per si 'ls republicans, cap á sas velles-
sas, lo clavan fora de Fransa.

Diversions públicas.

TEATRO REAL.—S' ha suspés la funció, en
vista del mal resultat de la sessió del dissapte.

No obstant lo senyor Soler y Matas, s' ha en-
carregat de llogar lo teatro pera la exposició de
la crêu de diamants. Mentre duri, la música de
caso la Ciutat tocarà bé ó malament, escullidas
pessas de música, entre elles la magnifica titolada
«Lo tres per cent» en la que tots los em-
pleats hi cantarán un coro ficantse las mans á las
butxacas de l' hermita.

Entrada gratis... si te picó, que de segur ne
tindrà.

TEATRO NACIONAL.—S' ha trasladat als
Camps Eliseos, ahont dilluns á la nit s' hi estrenarà la magnifica obra titolada: *La Passió Pol-
ítica* posada en escena ab tot l' aparato que re-
quereix son important argument, á la qual hi
deuen assistir los qui estigan cremats ab lo go-
bern, pera ferse un paxó de riure. Lo modo
com l' obra serà posada en escena, s' anunciarà
per cartells. Los prèus aixis mateix. S' hi volan
localitats no cal que s' adormin. Vagin á la libreria de 'n Lopez que allá 'ls servirán bé.
Preu d' entrada; 2 ralets y bon profit.